

Sygn. akt III AUa 399/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 listopada 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Anna Polak
Sędziowie:	SSA Romana Mrotek (spr.) SSA Barbara Białecka
Protokolant:	St. sekr. sąd. Edyta Rakowska

po rozpoznaniu w dniu 19 listopada 2013 r. w Szczecinie

sprawy R. Ć.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

skarga o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Szczecinie w sprawie VI U 2035/11 z dnia 20 marca 2012r., o wstrzymanie emerytury

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 26 marca 2013 r. sygn. akt VI U 152/13

oddala apelację.

SSA Romana Mrotek SSA Anna Polak SSA Barbara Białecka

Sygn. akt III AUa 399/13

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 20 marca 2012r. Sąd Okręgowy w Szczecinie, w sprawie o sygn. akt VI U 2035/11 oddalił odwołanie R. Ć. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. z dnia 3 października 2011r., znak: (...), wstrzymującej wypłatę przyznanej wcześniej ubezpieczonej emerytury.

Wyrok ten uprawomocnił się w Sądzie I instancji.

W dniu 31 stycznia 2013r. ubezpieczona złożyła skargę o wznowienie postępowania, jakie toczyło się w tej sprawie przed Sądem Okręgowym, powołując się na wydanie przez Trybunał Konstytucyjny w dniu 13 listopada 2012r. wyroku, którym uznano że art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych

innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r. Nr 291, poz. 1707) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227, dalej jako: ustawa emerytalna) dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z 16 grudnia 2010 r., w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa, wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Skarżąca wywodziła, że wyrok Sądu Okręgowego został oparty na normie prawnej uznanej za niezgodną z Konstytucją, toteż zachodzi podstawa do wznowienia postępowania.

Wskazując na powyższe, skarżąca wniosła o wypłatę świadczeń emerytalnych wraz z odsetkami za zwłokę za okres od 1 października 2011r. do 30 czerwca 2012r.

Pełnomocnik organu rentowego wniosł o oddalenie skargi ubezpieczonej w zakresie przyznania ustawowych odsetek od dnia zawieszenia świadczenia emerytalnego do dnia zapłaty, podnosząc iż skoro organ rentowy wydał decyzję na podstawie obowiązujących w tym czasie przepisów prawa, to nie można mu przypisać winy.

Postanowieniem wydanym na rozprawie w dniu 26 marca 2012r. przekazano organowi rentowemu do merytorycznego rozpoznania poprzez wydanie decyzji wniosek ubezpieczonej o wypłatę odsetek od zawieszonych świadczeń emerytalnych (art. 477¹⁰ § 2 k.p.c.).

Sąd Okręgowy ustalił, że R. Ć. urodziła się (...). Od dnia 16 maja 1988r. i nadal (także po dniu 1 października 2011 roku) jest nieprzerwanie zatrudniona na podstawie umowy o pracę w (...) Urzędzie Wojewódzkim w S..

W marcu 2009 r. ubezpieczona złożyła w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddziale w S. wniosek o przyznanie jej prawa do emerytury. Decyzją z 26 marca 2009 roku organ rentowy przyznał jej prawo do tego świadczenia od dnia 1 marca 2009 roku, tj. od miesiąca zgłoszenia wniosku.

Decyzją z dnia 3 października 2011 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. z urzędu wstrzymał R. Ć. dalszą wypłatę emerytury, z uwagi na kontynuację zatrudnienia przez ubezpieczoną. Organ rentowy wskazał, iż w celu podjęcia wypłaty emerytury, ubezpieczona winna przedłożyć świadectwo pracy lub zaświadczenie potwierdzające fakt rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywała pracę bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury.

R. Ć. zaskarżyła powyższą decyzję do Sądu Okręgowego w Szczecinie, wskazując, że świadczenie zostało jej przyznane w 2009 r. na podstawie obowiązujących wówczas przepisów czyli bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, umożliwiającego łączenie pracy zawodowej z pobieraniem emerytury, a nowa decyzja pozbawia ją praw nabytych wynikających z konstytucyjnej zasady demokratycznego państwa prawa.

Po rozpoznaniu odwołania ubezpieczonej od powyższej decyzji Sąd Okręgowy w Szczecinie w sprawie o sygn. akt VI U 2035/11 w dniu 20 marca 2012r. wydał wyrok, którym w całości oddalił odwołanie. Pisemne uzasadnienie wyroku nie zostało sporządzone.

Wyrokiem z dnia 13 listopada 2012 r. Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r. Nr 291, poz. 1707) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 z późn. zm.), dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r., w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa, wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Wyrok ten został opublikowany w Dzienniku Ustaw z 22 listopada 2012r., poz. 1285.

Sąd Okręgowy wskazał, że złożenie przez ubezpieczoną skargi o wznowienie postępowania należało uznać za dopuszczalne.

Zgodnie z treścią przepisu art. 4011 k.p.c., można żądać wznowienia postępowania również w wypadku, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą, na podstawie którego zostało wydane orzeczenie. Jak przy tym stanowi przepis art. 407 § 2 k.p.c., w takiej sytuacji skargę o wznowienie wnosi się w terminie trzech miesięcy od dnia wejścia w życie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego. Ubezpieczona złożyła skargę w wymaganym terminie, jak również wskazała podstawę warunkującą jej dopuszczalność, co uzasadniało przystąpienie do ponownego merytorycznego rozpoznania sprawy w granicach zakreślonych normą art. 412 § 1 k.p.c.

Podstawę wyroku wydanego w sprawie ubezpieczonej przez Sąd Okręgowy w Szczecinie stanowił przepis art. 103a ustawy emerytalnej. Badając zgodność z Konstytucją art. 28 przywoływanej już wyżej ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych, Trybunał Konstytucyjny powiązał treść tego przepisu właśnie z treścią art. 103a ustawy emerytalnej, wskazując iż oba te przepisy nie znajdują zastosowania do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r. bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Oceniając skutki wyroku Trybunał wypowiedział się, że obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą, jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury, nie będzie miał zastosowania do osób, które nabyły to prawo w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. W stosunku do tych osób przepis art. 28 cyt. ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych w zakresie w jakim przewiduje stosowanie art. 103a ustawy emeryturach i rentach z FUS utracił moc z chwilą ogłoszenia sentencji wyroku w Dzienniku Ustaw, czyli z dniem 22 listopada 2012 r. (Dz. U. z 2012 r. poz. 1285).

Sąd Okręgowy wskazał, że w świetle brzmienia art. 190 ust. 1 Konstytucji orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne. Utrata mocy obowiązującej przepisu z powodu jego niezgodności z Konstytucją oznacza, że przepis ten nie może być stosowany poczynając od daty jego uchwalenia. Wyrok Trybunału ma jednak – wbrew temu, co twierdził pełnomocnik organu rentowego w odpowiedzi na skargę o wznowienie postępowania - skutki retroaktywne, a przez to zachodzi konieczność ponownego rozpoznania sprawy z pominięciem już niekonstytucyjnego przepisu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2008 r., sygn. akt V CO 43/08 oraz wyrok tego sądu z dnia 21 listopada 2006 r., sygn. akt II PK 42/06).

Zakwestionowany przez Trybunał Konstytucyjny przepis art. 28 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych (...) stanowi, że do emerytur przyznanych przed dniem wejścia w życie tej ustawy przepisy ustawy, o której mowa w art. 6 (tj. ustawy emerytalnej) w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się, poczynając od dnia 1 października 2011 r. Z kolei wymieniony art. 6 pkt 2 omawianej ustawy dodał zaś do ustawy emerytalnej - po art. 103 - art. 103a w brzmieniu: „prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego.”

Omawiany przepis został uchwalony w dniu 16 grudnia 2010 r.; w świetle wyroku Trybunału Konstytucyjnego trzeba więc uznać, że już od tej daty powinien on zostać wyrugowany z porządku prawnego z powodu jego niezgodności z art. 2 Konstytucji. Nie można jednak zapominać – co wyraźnie wynika z orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego – że owe wyrugowanie może nastąpić tylko w stosunku do osób, które nabyły prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2012 r. - bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. W stosunku do tych ubezpieczonych (do których zalicza się także i R. Ć.) należy zatem dokonać rekonstrukcji stanu prawnego, powracając do stanu jaki obowiązywał zanim do ustawy emerytalnej został dodany art. 103a. Przed wprowadzeniem tego przepisu nie istniał zaś wymóg rozwiązania stosunku pracy celem realizacji prawa do emerytury. Ustawą z dnia 21 listopada 2008 r. o emeryturach kapitałowych (Dz. U. Nr 228, poz. 1507) uchylony bowiem został z dniem 8 stycznia 2009 r. art. 103 ust. 2a cyt. ustawy emerytalnej (art. 37 pkt 5b ustawy), który stanowił, że prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Od dnia 1 stycznia 2011 r. przepis ten ponownie został wprowadzony do ustawy o emeryturach i rentach z FUS jako art. 103a - z mocy art. 6 pkt 2 w zw. z art. 30 cyt. ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych (...).

W tej sytuacji ubezpieczonym, którzy nabyli prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. była wypłacana emerytura, mimo kontynuowania zatrudnienia u pracodawcy, na rzecz którego wykonywali je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, gdyż nie obowiązywały w tym zakresie żadne ograniczenia. Obecnie - w związku z orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego – trzeba więc uznać, iż to prawo do wypłaty emerytury dla tej grupy ubezpieczonych zostało zachowane.

Skoro zaś art. 28 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych (...) wskazywał, że przepis art. 103a ustawy emerytalnej znajdował zastosowanie do emerytur przyznanych przed dniem jego wejścia w życie dopiero poczynając od dnia 1 października 2011 r., dlatego też od tej daty organ rentowy wstrzymał wnioskodawczyni wypłatę emerytury. Obecnie więc, wobec uznania skutków tego przepisu za niebyłe, koniecznym było uznanie iż od tej właśnie daty wypłata emerytury dla ubezpieczonej powinna zostać podjęta, bowiem odpadła podstawa prawna jej wcześniejszego wstrzymania.

Kierując się więc tymi wszystkimi względami, uwzględniając skargę o wznowienie postępowania, Sąd Okręgowy na mocy art. 412 § 2 k.p.c. oraz art. 47714 § 2 k.p.c. zmienił zaskarżony wcześniejszy wyrok Sądu Okręgowego w Szczecinie oraz poprzedzającą go decyzję organu rentowego i podjął wypłatę emerytury ubezpieczonej od dnia 1 października 2011 r.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego wniósł organ rentowy.

Na podstawie art. 368 § 1 pkt 2 kpc wyrokowi powyższemu zarzucił:

1. obrazę przepisów prawa materialnego, tj.:

- art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) w związku z art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r. Nr 291, poz. 1707) w związku z art. 190 ust. 3 Konstytucji RP - poprzez błędną wykładnię, iż norma ta nie znajduje zastosowania w okresie przed wejściem w życie orzeczenia TK z dnia 13.11.2012 r., tj. do dnia opublikowania wyroku 22.11.2012 r. i podjęcie wypłaty zawieszanej emerytury ubezpieczonej począwszy od 01.10.2011 r., zamiast od 22.11.2012 r.;

Pełnomocnik pozwanego związany stanowiskiem reprezentowanej strony, wniósł apelację uznając, iż wydany wyrok nie odpowiada prawu. Z uwagi na orzeczenie niekonstytucyjności art. 103a ustawy emerytalnej, organ rentowy stoi na stanowisku, iż podjęcie wypłaty emerytury winno mieć miejsce od 22 listopada 2012 r., tj. od dnia jego ogłoszenia w Dzienniku Ustaw z 2012 r. poz. 1285.

Na podstawie art. 190 ust. 1-3 Konstytucji - orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne. Orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego w sprawach wymienionych w art. 188 podlegają niezwłocznemu ogłoszeniu w organie urzędowym, w którym akt normatywny był ogłoszony. Jeżeli akt nie był ogłoszony, orzeczenie ogłasza się w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski". Orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, jednak Trybunał Konstytucyjny może określić inny termin utraty mocy obowiązującej aktu normatywnego. Termin ten nie może przekroczyć osiemnastu miesięcy, gdy chodzi o ustawę, a gdy chodzi o inny akt normatywny - dwunastu miesięcy. W przypadku orzeczeń, które wiążą się z nakładami finansowymi nie przewidzianymi w ustawie budżetowej, Trybunał Konstytucyjny określa termin utraty mocy obowiązującej aktu normatywnego po zapoznaniu się z opinią Rady Ministrów. Konsekwencją orzeczenia TK jest utrata z dniem 22 listopada 2012 r. mocy obowiązującej przepisu art. 103a w związku z art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych (...) w stosunku do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy,

Kwestia mocy obowiązującej, zasięgu czasowego, a tym samym skutku prawnego orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego była niejednokrotnie przedmiotem rozważań zarówno doktryny jak i orzecznictwa. Zarówno w orzecznictwie sądowym, jak i w piśmiennictwie brak jednak jednolitego stanowiska. Prezentowany jest zarówno pogląd, że

orzeczenia Trybunału działają *ex tunc* tj. wstecz, począwszy od daty wejścia w życie kwestionowanego przepisu jak również pogląd, że orzeczenia te rodzą skutki *ex nunc* tj. na przyszłość; od daty ogłoszenia decyzji o niekonstytucyjności (M. Florczak-Wątor, Orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego i ich skutki prawne, Poznań 2006 r.). Zdaniem apelującego orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego wywierają skutki prospective, stąd też dopiero z chwilą opublikowania wyroku Trybunału z dnia 13 listopada 2012r, w Dzienniku Ustaw - co miało miejsce w dniu 22 listopada 2012r. - doszło do uchylecia obowiązywania zakwestionowanych co do swej konstytucyjności przepisów, dlatego też brak jest podstaw do odmowy zastosowania art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS za okres poprzedzający opublikowanie orzeczenia TK z dnia 13.11.2012 r. Warunkiem powszechnego dla wszystkich podmiotów prawnych podważenia domniemania zgodności z Konstytucją jest formalna publikacja orzeczenia TK we właściwym dzienniku urzędowym. Można stwierdzić, że orzeczenie TK zaczyna obowiązywać w sensie materialnym (treściowym) właśnie od momentu wejścia w życie, gdyż właśnie z tą chwilą jest ono w stanie wywołać skutek usunięcia (tzw. skutek derogacyjny) z systemu prawnego niekonstytucyjnej regulacji lub treści. Ustawodawca konstytucyjny identyfikuje moment wejścia w życie orzeczenia TK z czasowym momentem wystąpienia skutku derogacyjnego, jeżeli więc TK nie zastosuje klauzuli cofającej albo odraczającej skutek derogacyjny, to w płaszczyźnie czasowej przepisy uznane za niezgodne z Konstytucją RP (lub innym aktem normatywnym) utracą formalną moc obowiązującą z dniem ogłoszenia orzeczenia w odpowiednim dzienniku publikacyjnym (monografia M. Kamiński „Konsekwencje intertemporalne orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego oraz sądów administracyjnych”, w Prawo administracyjne intertemporalne). Takie stanowisko znajduje potwierdzenie także w wyroku SN z dnia 21.11.2006 r. II PK 42/06, LEX 950622, w którym stwierdzono, iż „uznany przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodny z Konstytucją przepis prawa nie może być stosowany przez sądy i inne organy w odniesieniu do stanów faktycznych sprzed ogłoszenia orzeczenia Trybunału”.

Ubezpieczona złożyła odpowiedź na apelację wnosząc o jej oddalenie.

W ocenie ubezpieczonej wyrok Sądu Okręgowego w Szczecinie Wydziału VI Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 26 marca 2013r. (sygn. akt VI U 152/13) jest w całej swej rozciągłości prawidłowy. Sąd właściwie zinterpretował i zastosował przepisy prawa, a swoje rozstrzygnięcie celnie i rzeczowo uzasadnił. Natomiast zarzut, jak i argumentację na jego poparcie wyrażoną w apelacji pozwanego należy uznać za nietrafne, a sama apelacja zdaje się być wyłącznie pisemną polemiką z wyrokiem Sądu oraz jego uzasadnieniem.

Nie sposób zgodzić się z rozważaniami zawartymi w apelacji pozwanego dotyczącymi kwestii skutku orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego, jednakże przyznać należy rację twierdzeniu, iż w orzecznictwie, jak i piśmiennictwie brak jest jednolitego stanowiska.

Ubezpieczona zaznaczyła jednak, iż aktualna linia orzecznicza sądów zdecydowanie opowiada się za poglądem, że orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego działają *ex tunc*, tj. wyrok Trybunału ma skutki retroaktywne, a przez to zachodzi konieczność ponownego rozpoznania sprawy z pominięciem już niekonstytucyjnego przepisu. Co więcej, należy wyraźnie podkreślić, iż wszystkie z przywołanych powyżej wyroków dotyczą analogicznych stanów faktycznych, tj. dotyczą spraw na skutek skargi o wznowienie postępowania wstrzymującego wypłatę przyznanej wcześniej emerytury w związku z wydaniem przez Trybunał Konstytucyjny wyroku w dniu 13 listopada 2012r., a następnie opublikowanym w Dzienniku Ustaw z dnia 22 listopada 2012r., poz. 1285. We wszystkich wskazanych sprawach Sąd Apelacyjny krytycznie odniósł się do wyrażanego przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych stanowiska, iż orzeczenia Trybunału wywierają skutki prospective, tj. z chwilą opublikowania wyroku Trybunału w Dzienniku Ustaw.

Ubezpieczona poparła zdanie Sądu Apelacyjnego w Lublinie, który przyjmując, że omawiany wyrok Trybunału ma skutki retroaktywne, stwierdził, że utrata mocy obowiązującej zakwestionowanych nim przepisów, w tym art. 103a ustawy emerytalnej, nastąpiła od daty ich uchwalenia. W konsekwencji na gruncie przedmiotowej sprawy zachodziła konieczność ponownego rozpoznania kwestii wypłaty świadczenia emerytalnego, który jest mi należny, gdyż objęta jestem wymienionym rozstrzygnięciem Trybunału, z odniesieniem się do stanu prawnego, jaki obowiązywał zanim do ustawy o emeryturach i rentach z FUS został dodany art. 103a tej ustawy. Przed wprowadzeniem tego przepisu nie istniał wymóg rozwiązania stosunku pracy celem realizacji prawa do emerytury. Ustawą z dnia 21 listopada 2008 r. o emeryturach kapitałowych (Dz. U. Nr 228, poz. 1507) uchylony został z dniem 8 stycznia 2009 r. ust. 2a art. 103 cyt.

ustawy o emeryturach i rentach z FUS (art. 37 pkt 5b cyt. ustawy). Przepis ten stanowił, że prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Od dnia 1 stycznia 2011 r. przepis ten ponownie został wprowadzony do ustawy o emeryturach i rentach z FUS jako art. 103a-z mocy art. 6 pkt 2 w zw. z art. 30 cyt. ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych (...). Ubezpieczonym, którzy nabyli prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. była wypłacana emerytura, mimo kontynuowania zatrudnienia u pracodawcy, na rzecz którego wykonywali je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, gdyż nie obowiązywały w tym zakresie żadne ograniczenia

W związku z orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego prawo do wypłaty emerytury dla tej grupy ubezpieczonych zostało zachowane. Z mocy art. 28 cyt. ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych (...) przepis art. 103a cyt. ustawy o emeryturach i rentach z FUS znajdował zastosowanie do emerytur przyznanych przed dniem jego wejścia w życie - poczynając od dnia 1 października 2011 r., dlatego też od tej daty organ rentowy wstrzymał moją wypłatę emerytury. Tym samym od tej daty zachowałam prawo do wypłaty emerytury.

Uwzględniając powyższe, wniosek o oddalenie apelacji pozwanego jest w pełni uzasadniony.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego okazała się w całości nieuzasadniona. Sąd drugiej instancji podziela zarówno ustalenia faktyczne jak i rozważania prawne Sądu Okręgowego, które legły u podstaw wydania zaskarżonego orzeczenia.

Podkreślić należy, że utrwalone jest już stanowisko tutejszego sądu apelacyjnego, zgodnie z którym konsekwencją wydania przez Trybunał Konstytucyjny wyroku stwierdzającego niekonstytucyjność przepisu art. 28 ustawy nowelizującej w zw. z art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS jest konieczność podjęcia wypłaty emerytur od dnia 1 października 2011 roku, czyli od dnia faktycznego wytrzymania wypłaty świadczenia.

Sąd Apelacyjny uznaje, tak jak to uczynił Sąd Okręgowy, że przepis, który został uznany za niezgodny z Konstytucją nie mógł stanowić podstawy do wstrzymania wypłaty świadczenia i nie mógł stanowić podstawy prawnej działań organu rentowego. Nie ma podstaw prawnych, aby uznawać, że dopiero z chwilą ogłoszenia orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego można było tej wypłaty dokonywać.

Zgodnie przepisem art. 190 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne, orzeczenia w sprawach wymienionych w art. 188 Konstytucji (m.in. w kwestii zgodności ustaw z Konstytucją) podlegają niezwłocznemu ogłoszeniu w organie urzędowym, w którym akt normatywny był ogłoszony, a orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, chyba, że Trybunał Konstytucyjny określił inny termin utraty mocy obowiązującej aktu normatywnego. Za ugruntowane uznać należy stanowisko, że co do zasady orzeczenia Trybunału mają moc wsteczną (są skuteczne *ex tunc*). Stanowisko to zakłada, że orzeczenie Trybunału usuwa zakwestionowaną normę prawną w zasadzie od chwili jej wejścia do systemu prawnego, lecz najwcześniej od chwili wejścia w życie Konstytucji. Pogląd ten prowadzi do powstania fikcji prawnej, że danej normy nigdy w systemie prawnym nie było, co umożliwia wzruszenie czynności dokonanych na jej podstawie. Szczegółową analizę argumentów przemawiających za tą koncepcją przedstawił Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 20 maja 2009 roku (sygn. I CSK 379/08, OSNC z 2009 r., nr 12, poz. 172) i Sąd Apelacyjny ją podziela. Sąd Najwyższy, opierając się na wykładni funkcjonalnej i uwzględniając pozycję ustrojową Trybunału wskazał m.in., że Trybunał orzeka o niezgodności ustawy z Konstytucją, ale niezgodność ta nie istnieje wyłącznie w chwili orzekania przez Trybunał, lecz występuje również wcześniej. Zatem znaczenia nie ma to kiedy badanie zgodności konstytucyjnej ma miejsce lecz to kiedy w systemie prawnym pojawiła się norma prawna niższego rzędu niezgodna z normą prawną nadrzędną.

Podstawą prawną zarówno decyzji organu rentowego z dnia 3 października 2011 roku, jak i wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 20 marca 2012 roku, był przepis art. 28 ustawy nowelizującej w zw. z art. 103a ustawy o

emeryturach i rentach z FUS. Ta norma prawna została uznana za niezgodną z Konstytucją i przez to wyeliminowana z porządku prawnego od chwili jej wejścia w życie. Wobec powyższego w stosunku do ubezpieczonej nie istniała podstawa prawna do zawieszenia jej wypłaty świadczenia poczynając od 1 października 2011 roku. Tym samym za uzasadnioną należało uznać zmianę wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie poprzez zmianę poprzedzającej go decyzji organu rentowego i przyznanie R. Ć. prawa do wypłaty zawieszony emerytury za okres od 1 października 2011 roku.

Zarazem Sąd Apelacyjny podkreśla, że w świetle przedstawionej powyżej argumentacji Sąd Okręgowy nie dopuścił się naruszenia prawa, tj. art. 2 ust. 1 pkt 1 w zw. z artykułem 134 ust. 1 pkt 1 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, bądź art. 316 k.p.c. Istotny z punktu rozstrzygnięcia niniejszej sprawy wyrok Trybunału Konstytucyjnego został ogłoszony w dniu 22 listopada 2012 roku, zatem należało go uwzględnić w dacie wyrokowania przez sąd pierwszej instancji w dniu 26 marca 2013 roku. Zgodnie z treścią przepisu art. 316 k.p.c. orzekający o wznowieniu postępowania Sąd Okręgowy za podstawę wyroku wziął stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy. Niekonstytucyjne przepisy obowiązujące w dacie wydawania decyzji przez organ rentowy nie niweczyły prawa R. Ć. do pobierania emerytury w spornym okresie. Wstrzymanie wypłaty świadczenia oparte bowiem zostało na przepisach, które na mocy wyroku Trybunału Konstytucyjnego zostały derogowane z systemu prawnego.

Powyższe skłoniło Sąd Apelacyjny do uznania, że apelacja organu rentowego, jako niezasadna, podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

SSA Romana Mrotek SSA Anna Polak SSA Barbara Białecka